

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

"ארץ ישראל נקנית ביסורים" | עמ' ב
פרי הארץ שלח

רמ"ח אותיות (עב-עה) | עמ' טו
שבת קדש פרשת שלח, כ"ג סיון ע"ז - כפר חב"ד

ברית אליהו-חיים-דוד שי' פריסמן | עמ' כ
כ"ה סיון ע"ז - כפר חב"ד

דבר יום ביומו | עמ' כב
מסר יומי הנשלח בוואטסאפ

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת
פרשת קרח תשע"ז

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org

לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

כ"א-כ"ג סיון ע"ז - כפר חב"ד

"ארץ ישראל נקנית ביסורים"

פרי הארץ של

א. הפקרות ומסירות נפש | ב. לימוד מאמר "פרי הארץ"

מסבירים, הוא אחד שמצהיר – אני תלמיד של משה רבינו. כלב קצת מסתיר זאת, כדי שתהיה לו השפעה על כולם, ובסוף מגלה אותו – "רוח אחרת היתה עמו". מסבירים שיש מעלה בכלב אפילו יותר מאשר ביהושע.

ירושת הארץ – התפשטות הגשמיות

בכל אופן, כאן לא מביא זאת, אבל כתוב בהרבה ספרים – כמו קדושת לוי ועוד – שפירוש המלה "שלח" הוא מלשון להתפשט, כמו "פשט את עורו" שתרגמו "שלח". בלשון תרגום, ארמית, שלח פירושו לפשוט עור, כמו להפשיט. השם של פשט הוא פשיטה – יש הרבה פירושים לפשיטה, עושים פשיטה, ואחד הפירושים הוא לפשוט עור. הפשטה היא השם של להפשיט. יש בעור שתי צורות, לפשוט עור או להפשיט עור – פשיטה או הפשטה, גם להפשטה יש הרבה מובנים, כמו שכל עמוק הוא מופשט. בכל אופן, שלח הוא הפשטה, והוא הנושא כאן של הווארט – נאמר בעיקר בעל פה (כל אחד יכול להסתכל קצת בפנים).

הווארט הוא שכדי לרשת את הארץ צריך להתפשט. כשאומרים כזה דבר אפשר לחשוב הרבה דברים, אבל זה הווארט. בקבלה וחסידות ההתפשטות העיקרית היא התפשטות הגשמיות – שאדם מתפשט מהגוף שלו. כמו שאדם מתפשט מבגדיו, כך יש שהנשמה מתפשטת מהגוף. אחרי מאה ועשרים שנה כל אחד מתפשט, הנשמה עוזבת ומתפשטת מהגוף. אבל צדיקים – "ועמך כלם צדיקים" ודווקא "צדיקים יירשו ארץ", כדי לרשת את הארץ

[שיעור⁸ לבחורים עם צוי הרחקה].

א. הפקרות ומסירות נפש

נגנו ניגון שמחה ו"צמאה לך נפשי".
לחיים לחיים.

תיקון המרגלים

הרבי של ארץ ישראל הוא רבי מענדלי ויטבסקער, בעל פרי הארץ, לכן רציתי שנלמד מהספר על פרשת שבוע. כל מי שיושב כאן יש לו ענין בארץ ישראל, שארץ ישראל שייכת לנו – ה' נתן לנו אותה, רצה שנתעצם בארץ כדי שנהיה אור לעולם. בשביל זה משה רבינו שלח את המרגלים, רק שהסיפור לא עלה יפה. המרגלים לא הצליחו ליישם, לממש, את הדעת והרצון של משה רבינו בשליחות. זה מה שצריך לתקן. כאן יש קצת יותר מ-יב המרגלים שהיו, כן ירבו, "כולם אנשים", כולם היו צדיקים גדולים. באמת עושים תיקון, כי הם פחדו, "כי חזק הוא ממנו", חשבו שאין לנו כח לרשת את הארץ. כבר תיקון, שבטוח שכל מי שנמצא כאן לא חושב ככה. [יש כאן 12 עם הרחקה מיו"ש...] זה כבר תיקון, ש"הוי אתנו", אין מה לפחד מעם הארץ, "סר צלם", המזל שלהם כבר אול.

רק מה? צריך להיות שליחים טובים של משה רבינו, כמו יהושע וכלב. יהושע, כמו שתמיד

⁸ נרשם על ידי איתאל גלעדי. לא מוגה.

עליה נאמר באופן מיוחד "כי מנסה הוי' אלהיכם אתכם לדעת", כמבואר בחסידות שהנסיגות שעוברים על האדם הם על מנת להקנות לו דעת).

אחד הדברים שגורמים להתפשט מהגוף הוא צעקה. בין החסידים, מי זוכר מי הכי צועק? [קרלין]. העיקר קרלין, אמצו זאת קצת בברסלב אבל העיקר בקרלין. כאן הוא אומר שכדי להגיע לחב"ד צריך לצעוק, לצאת מהמדות ולהגיע לתורה-עוה"ב-א"י. איך הצעקה בחב"ד? "צעק לבם". יש קול חיצוני ששומעים, ויש גם קול פנימי ששומעים אותו, שיוצא מקרב הלב, ויש קול עוד יותר פנימי שאף אחד לא שומע אותו, "קלא פנימאה דלא אשתמע" הוא נקרא בזהר. שם צריך כל הזמן לצעוק. לא ככה רגילים לומר, האמת הצרופה היא אצל אחד שכל הזמן יש לו צעקה פנימית בלב, "קלא פנימאה דלא אשתמע".

הפקרות ומסירות נפש

בסוף המאמר הוא משתמש בשתי מלים: הוא אומר שבשביל כל שלשת הדברים האלה, תורה, ארץ ישראל ועולם הבא, צריך הפקרות ומסירות נפש. את המלה מסירות נפש שמענו הרבה, שהולכים על משהו במסירות נפש. המלה המיוחדת כאן היא הפקרות – תראו בסוף המאמר. ידוע שהספר הזה הוא הספר המיוחד של ארץ ישראל, ומי שהכי אהב ודבק בספר הוא אחד שאתם לא זכיתם כנראה להכיר – אני כן זכיתי להכיר – הוא ר' אשר פריינד, צדיק בירושלים. מי שלא מכיר את השם הזה, ר' אשר, כדאי שיקרא את הספר עליו.

בע"ה ניתן לכל אחד ספר של השווער שלי, "דור ודור", שהוא ללמוד איך מתמסרים לרעיון באמת, איך עושים כאן מהפכה באמת, לא בשטויות אלא ברצינות. בשביל זה אני רוצה שכל אחד יקרא את הספר "דור ודור". אבל בשביל הווארט של הפקרות – זו אותה מלה ששמעתי שוב ושוב מר' אשר, והמקור הוא פרי

צריך לגלות את הצדיק שבנו – כל הזמן בתנועה של התפשטות מהגוף, מהאחיזה בגשמיות.

הווארט הראשון של רבי מענדלי ויטבסקער – כאן הוא שיש שלשה דברים שנקנים ביסורים – תורה, ארץ ישראל ועולם הבא. כולנו כאן בקיאים קצת בלהתיישר. הוא מדגיש את התורה וארץ ישראל, עולם הבא פחות – לא צריך להסביר מה זה עולם הבא ואיך הוא נקנה ביסורים (שמוכן מאליו שלהגיע לעולם הבא הוא על ידי התפשטות הגשמיות), אבל תורה וארץ ישראל עומדים על הפרק (בהוה ממש, לא לע"ל) – וכדי לזכות בהם צריך יסורים. מהם יסורים? לא כמו שחושבים, שמישהו ירביץ לך, אלא שאדם מתפשט. עצם התפשטות הנשמה מהגוף, שאדם מתמסר, הוא יסורים (להתמסר להתיסר – לשון נופל על לשון, וכן אותיות י"מ מתחלפות באתב"ש). נסביר יותר: כשאני בתוך הגוף שלי אני מוגבל כמה אני יכול לעשות. אבל כשאני למעלה, מתפשט מהגוף שלי... יש אנשים שחושבים שצריכים להסתיר את הפנים – זה מתוך זה שבאמת צריך לצאת מהגוף. כשאני יוצא מהגוף שלי יש לי כחות אין סוף. מה שמגביל אותי הוא הגוף – הנשמה לא מוגבלת.

לצאת מהגוף בצעקה

לפני התפלה אמרתי שמי שצועק הכי טוב ילך לעמוד, כי כתוב כאן שאחד הדברים שפועלים התפשטות הנשמה מהגוף – יסורים – היא צעקה. צעקה בלי מלים היא למעלה מהמדות שבהן נברא העולם. אנחנו בגבול, בתוך המדות, וצריך להתפשט ולעלות לתורה, ארץ ישראל ועולם הבא – ג' ראשונות, חב"ד. בעצם הוא כותב מהי חב"ד – כל אחד כאן צריך להיות חב"דניק. מה זה חב"ד? להתפשט מהגוף. כשאתה מתפשט מהגוף אתה מגיע לתורה-חכמה, לעולם הבא-בינה, והעיקר מה שנוגע כאן ליושבים הוא ארץ ישראל, דעת

מהגוף, שהיא היסורים, ההפקרות היא יותר. לכן ר' אשר יותר אהב הפקרות ממסירות נפש. "דור ודור" זה השווער שלי, שפתח את המרד בארץ נגד הבריטים. [ברית החשמונאים, לא?] בדיוק.

לחיים לחיים.

נגנו "דידן נצח".

כאשר בסוף המאמר הוא אומר שצריך הפקרות ומסירות נפש הוא מדבר בפרט על ההבדל בין צדיק לבעל תשובה. הוא אומר שצדיק שמעיקרא, סתם צדיק, לא יירש את הארץ. צריך "איש ואיש יולד בה", הצדיק צריך להיות בעל תשובה, ולכן משיח בא להחזיר את הצדיקים בתשובה. ומהו בעל תשובה? אחד שמואס בחייו, כמו שכתוב בהרבה מאמרי חסידות, בפרט של הרבי האמצעי. מתוך המאיסה בחיים כפי שהם כעת הוא בהפקרות. שאלו מה בין מסירות נפש להפקרות – בשביל מסירות נפש לא צריך למאוס בחיים, יש משימה ומתמסרים, אבל הפקרות היא רק אצל מי שמואס לגמרי במצב הקיים, מואס בחייו, בשביל מה לחיות כך. זה מביא אותו להפקרות, והוא מסביר שזו תכונה של בעל תשובה אמתי. מתוך המאיסה בחיים – לא שיהיה לי לחיות ככה – אם יש לו קצת שכל, וגם יש לו איזה מפקד שאומר לו דברים נבונים איך לפעול, הוא מפקיר עצמו והולך על זה במסירות נפש. יש כאן קצת רצוא ושוב – ההפקרות היא עיקר ההתפשטות. גם במסירות נפש יש התפשטות הגשמיות, כי על ידי מסירות נפש מגלים כחות לא מוגבלים כנ"ל, אבל יש משהו מסוים שאתה הולך עליו.

מה הפעילות הנכונה היום?

לחיים לחיים. [היה עדכון על המשפט של שני הבחורים שעצורים בשב"כ]. כולם יודעים את דעתי שחבל לשבת בכלא. אולי המצב בכלא היום יותר טוב ממה שהיה אחר, אבל

הארץ בפרשת שלח. שוב, ההפקרות שהוא מתעלה-מתפשט מכל הגבול, שהוא הגוף שלו. הפעולה הזו, שהוא מסוגל להתפשט ולצאת מהגוף, נקראת יסורים. יש יסורים של אהבה, יש יסורים של שמחה – אבל אלו היסורים שארץ ישראל נקנית בהם, היסורים של ההתפשטות מהגוף, קרי הפקרות ומסירות נפש. כך סכמנו בקיצור נמרץ את כל המאמר הזה.

[מה ההבדל בין הפקרות למסירות נפש?] איך אתה מבין? [אולי כמו ההבדל בין רבי עקיבא לאברהם אבינו]. רבי עקיבא חפש מסירות נפש, למות על קידוש ה'. אברהם אבינו הלך לפרסם אלקות בעולם ויהי מה – יהרגו אותי? לא משנה. אבל הוא לא חפש זאת, לא רצה שיהרגו אותו דווקא. הוא עשה מה שצריך לעשות, לפרסם אלקות בעולם. בכל אופן, לא חושב שזה ההבדל... [אולי כמו שפלות וחיות, רצוא ושוב, יש לעשות מה שצריך ויתהפך העולם ויש להגיד שיש אחד שמחליט למעלה ומה שיהיה יהיה]. לכאורה הפקרות היא לצאת מכל המוסכמות של העולם, כולל המוסכמות שלי. כשר' אשר היה מדבר על הפקרות תמיד היה אומר את הפסוק "השלך על הוי' יהבך", משליך את עצמי על הקב"ה, מפקיר את עצמי בידי הקב"ה. המלה הפקרות אומרת שאני מופקר, מה שדורש בפנימיות שאעזוב את הכל. מי שמופקר יכול גם בן רגע להתהפך – פושט צורה ולובש צורה. כשאני אומר מסירות נפש יש משימה, כמו נחשון בן עמינדב שבמסירות נפש קופץ לים – כי שם יש הר סיני, ואומרים לי שאני צריך להגיע לשם, אז אני מוסר את הנפש שלי על המשימה. אני לא יוצא מאיזה מוסמכות קדומות. [דומה גם לאמונה ובטחון, באמונה יש חלל ובבטחון אני נכנס]. נכון, דומה.

הגיע דור ודור – דבר ראשון נחלק את הספר. במסירות נפש ברור על מה אתה הולך, יש לך משימה מוגדרת. בהפקרות או שאתה חייל שמופקר למפקד שלך. בענין יציאת הנשמה

שלח" – יש דעת ("לדעתך") ויש רצון ("אם תרצה").].

דעת היינו שיקול דעת – שאם אתה חושב שיועיל וכו', שזה מעשה ראוי, אז דעתך מסכימה לענין. "אם תרצה" אומר שיש למשה איזה רצון פנימי, ולא רק לפי הדעת שנמדדת בתועלת הפשוטה.

יש דגש על דעת ויש דגש על רצון. **דעת רצון** עולה משולש 40, שייך ל-40 הימים שתרו את הארץ. המספר הזה, שפעם היה עליו פרצוף שלם, הוא גם **"ואהבת לרעך כמוך"**, גם **"מעין המתגבר"** וכו'.

כתוב "ויקרא משה להושע בן נון יהושע" וכנראה ששיקר השליחות נוגעת אליו – היא מעצימה אותו. היות שיהושע הולך להיות המנהיג הבא – שליחת המרגלים היא כבר אחרי נבואת אלדד ומידד בפרשה הקודמת ובהמשך לה, אף על פי שנבואתם לכאורה מותנית בחטא המרגלים – שליחות משה רבינו היא הרבה כדי לחנך ולחנוך את יהושע כמנהיג הבא, לתת לו את הכח של "שלוחו של אדם כמותו ממש". משה רבינו מוכן לקחת את הסיכון שהכל יפול – כל המרגלים וכל מה שיסתעף – כדי להתחבר ליהושע, לתת לו את ה-י שלו, הושע-יהושע.

שוב, דעת היינו כדאיות על פי טעם ודעת ואילו רצון הוא למעלה מטעם ודעת, בחינה של "פלא יועץ" שיש כאן, שחוץ מהפשט ששולחים מרגלים לתור את הארץ יש כאן עוד משימה. המשימה הנסתר הזו, לדעתי, היא הקשר של "שלוחו של אדם כמותו ממש" דווקא ביחס ליהושע. לכן **"אם תרצה"** שוה **משה-יהושע!** כדי שמשה יהפוך להיות יהושע הוא צריך לרדת קצת. שואלים, הרי כל דבר משה עושה רק על פי ה' וכאן עשה על דעת עצמו. איך יתכן? זה גופא נצרך כדי למסור את ההנהגה הלאה, שהנהגה הבאה לא תהיה כמו ההנהגה שלו.

לכתחילה חבל שהכח שיושב כאן היום, עם ההפקרות ועם מסירות הנפש – על זה רוצים לדבר – לבלות-לשרוף את הזמן ככלא. לדעתי ממש חבל על הזמן, לכן "בתחבולות עשה מלחמה" – צריך לחשוב, לעשות פעילות, על זה מדברים שנים, שטובה לכם בחכמה שהיא לא מביאה אתכם לא לחקירות ולא למעצרים וכן פועלת את התכל'ס. התכל'ס היא לעשות כאן מהפכה בארץ. כמה שיושבים כאן לא פעם ראשונה שמדברים בענין, מה הפעילות שמתאימה ושבאמת מקדמת אותנו.

בכל אופן, אני חוזר על השאלה (ב-ה הידיעה) שנשאלת פה כל פעם שיש איזה התכנסות של חברה: מה הדברים הנבונים והמתאימים לפעול לכל מי שיושב כאן? אני חוזר על דעתי, שאלה דברים שלא צריך להכנס בשבילם לכלא. כאן כתוב "דור ודור" – הדורות באמת משתנים, מדור לדור זה משהו אחר, "דור דור ודורשיו", האופי של הדור אחרת. רואים מהנסיון הפשוט שלנו שמה שעזר פעם זה לא עוזר היום. שיטה מסוימת של פעילות, מה שעזרה נגד הבריטים, לא שייכת היום – צריך משהו אחר. [מכאן הפך ליותר שיחת-חברים.]

ג. לימוד מאמר "פרי הארץ"

כל הספר "פרי הארץ" שייך לפרשת שלח, כי הביטוי "פרי הארץ" מופיע בפרשה².

שליחות לדעת ורצון משה – כדי להכשיר את

יהושע

בפסוק שלח לך פריש"י ז"ל שהקב"ה לא הסכים רק שלא מיהה (בהם) [בנו] ואמר אם תרצה שלח [על "שלח"] לך" דורשים "לדעתך" ועל "שלח" דורשים "אם תרצה

² מכאן ואילך מתוך שיעורי שבת פרשת שלח.

זהו מאמר חב"די, כי תכלית המאמר היא להגיע לחב"ד – לשלשה דברים שלמעלה מהעולם, מ"ששת ימים". הרי רבי מענדלי מויטבסק הוא הממוצע בין המגיד לאדמו"ר הזקן, לחב"ד.

תורה היא חכמה, "אורייתא מחכמה נפקת"; עולם הבא הוא בינה, כמפורש בקבלה (כאשר "עולם הבא", שבא תמיד ונמצא בהוה, הוא תבונה ו"לעתיד לבוא" אמא עילאה); ועיקר החידוש כאן שדעת – עיקר התכונה של הקדושה, לעומת "אל אחר איסתריס ולא עביד פירין" – היא מתנת ארץ ישראל (דעביד פירין דקדושה). עיקר הפסוק שדעת שייכת לארץ היא "לדעת בארץ דרכך", גם הדרכים שלך, ה', וגם ענין ארץ ישראל הוא לקדש את החולין, "בכל דרכיך דעהו". דבר נוסף, שיש "לשמור את דרך עץ החיים", משם לומדים ש"דרך ארץ קדמה לתורה". עוד פסוק – "ואין דעת אלהים [גם דעת הטבע, אלהים בגימטריא הטבע] בארץ". כתוב "כי אין אמת ואין חסד ואין דעת אלהים בארץ" – מרמזי אחד החשובים שלנו, אולי הכי חשוב שמפורש בתנ"ך. אף על פי שכל שלשת הדברים המוזכרים בפסוק מתיחסים לארץ, העיקר הוא "דעת אלהים".

בתורה כאן הוא מסביר את התורה וארץ ישראל ומדלג על הסבר עולם הבא. באמת "אם אין דעת אין בניה, אם אין בניה אין דעת" – עולם הבא בעולם הזה הוא ארץ ישראל. תורה היא משהו אחר, חכמה, אבל נחלה – בעולם הזה זו ארץ ישראל, בה יש לכל אחד חלק, ולעתיד זהו עולם הבא, שלכל אחד יש בו חלק ("כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא"). גם הדעת היא למעלה מהמדות, הו"ק, וההגעה אליה דורשת יסורים של התפשטות הגשמיות, אך בכל אופן היא גם מפתחא דכליל שית. לכן בארץ עיקר העבודה הוא "בכל דרכיך דעהו". תכלית התורה כאן הוא החצי השני, שמדבר על ארץ ישראל.

אם תרצה לדעתך = 1260 = יהלם לה.
המספר הראשון היה משולש וכאן שני משולשים, והוא שוה כח פעמים מה – החכמה של משה ("מן המים [העליונים] משיתהו") היא המחברת בין הרצון לדעת.

שלש המתנות – חב"ד שלמעלה מהעולם

והענין הוא על דרך שאמרו רז"ל (ברכות ה ע"א) שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל [נעת אנו בשבת, שגם היא "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה". בעצם, שבת כוללת את כל שלש המתנות: הרי "לכולי עלמא בשבת נתנה תורה לישראל" היות שתורה היא סוד קדושת שבת. שבת היא "מעין עולם הבא". שבת בזמן היא כנגד ארץ ישראל במקום כנודע. יש שלש סעודות בשבת, סעודת הלילה דחלק תפוחין קדישין כנגד ארץ ישראל, סעודת היום דעתיקא קדישא כנגד עולם הבא וסעודה שלישית, רעוא דרעוין, כנגד תורה, שלכן נוהגים לומר תורה, לדרוש ברבים תורה המעוררת לתשובה עילאה, תורת משיח, דווקא בסעודה שלישית] וכולן ע"י יסורים תורה וארץ ישראל ועוה"ב ודרשו הכל מהכתוב [הכל נלמד מפסוקים, אך הפסוק היחיד שהוא מביא בהמשך הוא על התורה].

¹ וזה לשון הגמרא שם:

רבי שמעון בן יוחאי אומר שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורין אלו הן תורה וארץ ישראל והעולם הבא תורה מנין שנאמר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו ארץ ישראל דכתיב כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסוך וכתיב בתריה כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה העולם הבא דכתיב כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר.

ואין לך שום מבוקש [בגשמיות לכל חפץ יש מבוקש, גם חפץ הוא לשון רצון ובקשה. המלה מבוקש חוזרת בכתבי ר' מענדלי בעל פרי הארץ – צריך להכיר לשון מיוחדת לכל ספר ומחבר. יש חברה 'מבוקשים' – כל זמן שאתה מדה אתה מבוקש, אבל אם תגיע להתפשטות הגשמיות, תהיה חב' דניק שמעל המדות, תפסיק להיות מבוקש, כלומר יבקשו אותך אבל לא ימצאו אותך]. שיהיה למעלה מן המדות רק צעקה [בהמשך יאמר שגם את האותיות אפשר להחזיר לשרש, אבל אם האותיות הן העולמות יוצאים מהם דרך הצעקה בלי אותיות. יש צעקה חיצונית, שנשמעת, יש "קלא פנימאה דאשתמע" ויש "קלא פנימאה דלא אשתמע". צועקים הכי הרבה בחסידות קרלין, אבל בדור האחרון הכי צעק הרבי מליובאוויטש – צעק "עד מתי?!" לביאת הגאולה].

מוזכר בזהר (זי"ב יט ע"ב) עומק רום [לפי האריז"ל היינו נצח, אבל בפשט עמק רום הוא הכתר]. שהיא למעלה למעלה מפני שהיא מעומקא דלבא [בשרש צעק יש עק וכן ב- עמק יש עק. ב-עמק עק הוא השער העיקרי וב-צעק גם ה-צ היא עיקרית כאשר האותיות צע של צעק לשון צער. עק לשון עקתא. שרש הצעקה בתורה הוא צעקת בני ישראל במצרים מהעבודה הקשה. עיקר הצעקה הוא כאשר מתקיים אצלך "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", כשאינך יכול לסבול יותר את המציאות – את מציאות העולם הזה בכלל. ברגע שאינך יכול לסבול יותר בעולם כזה אתה נותן צעקה מעומקא דלבא ועולה למעלה מהעולם, לעמק רום]. שא"א להתלבש באותיות [אך לא רוצה להשאר בלי אותיות, ולכן ממשיך].

הצעקה שמעל האותיות

הענין הוא ידוע אריז"ל (זח"א ה ע"א) באורייתא ברא קוב"ה עלמא והם אותיות התורה כידוע. ומבואר בספר יצירה (פ"ב מ"ג) וקבען בפה רבי מענדלי מאד אוהב את הפה, את הדבור – בדרך כלל מדבר על הרגשת השכינה בפה, "מה נורא המקום הזה", להגיע ליראה עילאה בדבור. כאן קשור, מדבר על התפשטות הגשמיות תוך כדי הדבור. ה' ברא באותיות שמים וארץ, אבל המקור הוא "אלפים שנה קדמה תורה לעולם" ומי שמדבר אותיות התורה והתפלה כדבעי עושה בכך גופא התפשטות הגשמיות, מוציא את האות מהחפץ ומחזירה לשרשה בתורה]. שהאותיות נקבעו בקביעות באדם בפה [וכל אחד יכול ללמוד תורה שקבועה בפיו. אפשר לדרוש מכאן ש"קביעות עתים לתורה" היינו לימוד תורה מתוך הרגשת ה"וקבען בפה" (כל אחת מארבע אותיות "עתים" באה ממוצא אחר בפה – גרון, לשון, חך, שפתים בהתאמה – וה-ר של "עתים] לתורה", עיקר אות התורה, משלימה את המוצא החמישי, שינים].

מה זאת אומרת? קודם כל, לפני שאומר שיש בכך הסתלקות הגשמיות אומר שיש בכך בריאה, כיוון הפוך:], ובהברת האותיות מעורר כל העולמות שהם מן המדות ולמטה [פעולה מלמעלה למטה. אבל התכל'ס היא חזרת האותיות לשרש, התפשטות הגשמיות, כמו שימשיך לבאר]. שהם התחלת העולמות והתגלותם ע"ד (תהלים פט, ג) עולם חסד יבנה [מביא פסוק זה, כמובא תמיד בחסידות, אבל תמיד מוסיפים פסוק עוד יותר ברור – "כי ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ", לא 'בששת', אלא ש"ששת ימים" גופא הם בחינת השמים והארץ. בכל אופן, החסד הוא ההתחלה והוא ה"יומא דאזיל עם כולהו יומין", "יומם יצוה הוי' חסדו"].

אתה מפסיק לראות ולשמוע את העולם הזה על דרך הז' בעטלעזרס של רבי נחמן שחיו בהתפשטות הגשמיות תמיד. שאין לך יסורים קשים מהם [בעל "פרי הארץ" מדבר כאן על עצמו, כמו כל מחבר ספר אמתי שכותב על החויה שלו – 'חויה' היא מלה מפוקפקת, יש בה ישות, אבל בהעדר מלה אחרת נשתמש בה. התפשטות הגשמיות היא כמו יסורי יציאת הנשמה מהגוף במיתה, רק שכאן לא רוצה שהאדם ימות – "וחי בהם' ולא שימות בהם" – אלא רק "רצוא ושוב". כמו שמסבירים תמיד, ה"רצוא" צריך להיות אמתי, בלי לחשוב על ה"שוב", והכוונה שאתה מתפשט לגמרי מהגוף ויש בכך יסורים.

בחב"ד יש מאמרים, במיוחד של אדמו"ר האמצעי, שעליות העולם הזה הן עם קושי, חיכוך, מה שבעל פרי הארץ קורא יסורים. החידוש שלעתיד לבוא כל העליות תהיינה בלי שום קושי, בדרך ממילא ובכ"ף. גם בעולם הזה יש בחינה של "מיתת נשיקה", אבל "התורה על הרוב תדבר" ולרוב יש יסורים, קושי, בהתפשטות הגשמיות. כל התפשטות הגשמיות היא כמו עליות הנשמה, שהמשיח אמר לבעש"ט "שיוכלו לעשות עליות כמוך". בעליות הנשמה הבעש"ט לא ידע אם הוא מת או חי, כי לגמרי עזב את הגוף, עד שאמרו לו שרוצים שעדיין תחיה – אתה עושה לנו טוב שאתה מייחד יחודים למטה.]

כידוע מהחוקרים [מענין שמביא מהחוקרים, מזכיר את הרמב"ם, ראש החוקרים של הקדושה. אומר שגדולי החוקרים גם הגיעו בחקירתם להתפשטות הגשמיות. כל החקירה היא "הגברת הצורה על החומר", שתכליתה היא התפשטות הצורה מהחומר.] שכל יסורי הגוף מכח הלב [הלב מרגיש. ברגע שהחיות עוזבת את הגוף הלב מרגיש ומקבל יסורים. הלב הוא מקור המדות בכללות.] וכל דבר יסורים הם פירוד הרביקות [שני דברים היו

עלית הנברא אל עיקרו – התפשטות

הגשמיות

והנה ידוע אמיתת וטבע הנבראים למשוך אחר שרשו ובתר עיקרא גריא [כמו ב-צצק ו-עמק גם בשרש עקר יש עק. אם נעשה רבוע מהשרשים צעק-עמק-עקר יהיה עק-עק-עק, כל אחד במקום אחר, אבל האלכסון הוא צמר, אחד מתיקוני גלגלתא, "עמר נקא".], כדרך הדומם להצמיח ולעלות יותר ממדריגתו [בדומם יש כח הצומח, ולכן דרכו לעלות כאשר מממש את הפוטנציאל ומצמיח. כך בכח הצומח, אבל באחרים באופן אחר:] ודרך הצומח לגדל בכדי לכנוס בחי [העץ צריך לתת פרי, להיות ראוי לאכילה, ואז נכנס בחי. וכך גם הלאה:] וחי במדבר הנם שאין יודעים מאומה אך נטבעים בטבע [בלי דעת.], וא"כ בוודאי מן הראוי בהזכיר אותיות התורה [לא רק הצעקה מוציאה מהמציאות, אלא גם האותיות – כמו הדצח"מ, האותיות שבדצח"מ – מושכת למה שמעליהם.] שבהם נברא עלמא להתמשך אל שרשו שהוא התורה שהיא היתה אלפים שנה קודם שנברא העולם (ב"ר ה, ב) שהם המדות,

והוא התפשטות כל הגשמיות מעיקרו [קודם "בתר עיקרא גריא" היה מכוון לשרש, וכאן "עיקרו" הוא הדבר התחתון.] שאין לך דבר שיהיה בלא מדות והוא בהעמיד הגוף מלמטה [כשהוא מתפשטת מהגוף יש בטול שלו, הוא "מעמיד הגוף מלמטה"]. והחיות עולה למעלה [קודם אמר שבלימוד מעורר את כל העולמות שנבראו באותיות אלו, וכעת עולה עם האותיות לשרש האותיות.]

יסורי התפשטות הגשמיות

ופירוד החיות מן הגוף עד ביטול ההרגש [בטוי חשוב, שהחושים הגשמיים מפסיקים –

הדין השני, ש"עובדוהי כמו קמיה ומכרזי עליה", הוא כמו היכל הזכות שמכרזים את זכויות האדם. הוא לא אומר דווקא המעשים הרעים שלו, אם מדובר בצדיק אלה המעשים הטובים שלו. (מדובר לפני הקבורה, אלה ההספדים...) כנראה שאיזה הספד שלא יהיה הוא דין קשה – או שמתבייש, או שמתכווץ.

הכניסה לקבר היא כמו כניסה לגוף, "תפארת גופא". "דינא דקברא" ו"דינא דתולעתא" הולכים יחד, נצח והוד. אחר כך גיהנם הוא כנגד פגם הברית, ספירת היסוד. **גיהנם** הפוך אותיות **מנהיג** (הצדיק יסוד עולם), כידוע. הסוף, כף הקלע, הוא המלכות – שכלל לא יודע איפה הוא נמצא בעולם, נדמה לו שהוא עדיין בעולם הזה, ממש כמו המלכות-הממלשה היום. עד כאן דרוש של שבעת הדינים.

התפשטות הגשמיות – הסתלקות זמנית

אם אמנם בנידון דידן אין הפירוד לעולם [לא רוצה כאן שאנשים ימותו]. מפני שנשאר הרשימה [כשהבעש"ט עשה עליה נשמה נשארה רשימה בגוף. גם כשאדם מת יש הבלא דגרמי, איזה רשימו שנשאר בגוף, אבל כאן מדבר על רשימו יותר ממשי, שמושך חזרה את מה שהסתלק. גם הרשימו של הבלא דגרמי מושך את הנשמה לחזור לגוף בתחית המתים]. כידוע מדרך הרוחניות והסתלקותם.

אעפ"כ מובן גודל היסורים עד שהגוף נשאר מעמד בלי שום חיות כידוע מהנביאים וכתובים מדניאל (ח, כז) ונחליתי שהיו חולים ממש בביטול כל ההרגשות [התפשטות הגשמיות לא היתה כיפית להם. אחר כך, אחרי שהוא גמר עם התפשטות הגשמיות, יתכן שלמעלה בעולמות העליונים הוא מתענג בכל התענוגים שהוא רואה שם, אבל לא פשוט להגיע לשם – זהו הטיפוס המאומץ שיש בעולם הזה].

דבקים ביחד וכעת עושים קרע ביניהם – קריעה היא יסורים]. וכן דרך וענין כל החולשות ר"ל

ז' דינים

כידוע מענין פירוד הנשמה מן הגוף [כל חולי הוא קצת פירוד הנשמה מהגוף וכו']. שהיא מן הז' דינים כידוע (זח"ב קצט ע"ב), מוזכרים שם בזהר שבעה דינים שעוברים על האדם כאשר נפטר מהעולם. הראשון הוא מה שכותב כאן, עצם פירוד הנשמה מהגוף. הוא מביא מכאן ראייה שהפירוד הוא דין ויסורים, לא פשוט. הדין השני שמכרזים לפניו את כל מעשיו והוא מתייטר מכך. הדין השלישי הוא הכניסה לקבר. הדין הרביעי השהות בקבר, "דינא דקברא", שכולל לכאורה את רקבון הגוף. הדין החמישי הוא התולעת שיש שם. הדין הששי הוא דינא דגיהנם. הדין השביעי הוא שוטטות הנשמה בעולם – כף הקלע – עד שמוצאת מנוחה. בדרך כלל כתוב שכף הקלע לפני גיהנם, אבל כאן גיהנם לפני כף הקלע.

מה אפשר 'להרויח' מזה? רק אם נשקיע באיזה עסק, נעשה הקבלה⁷... שבעת הדינים הם מן הסתם לפי הסדר: "הכל הולך אחר הפתיחה", הדין הראשון, עליו הוא מדבר. הדין הראשון הוא הדין של החסד, יש בו משהו של חסד, עושים חסד עם הנשמה כאשר מוציאים אותה מבית הסהר שלה, הגוף. לכן גם לפי ההסבר כאן, אם אדם זוכה להתפשטות הגשמיות זו מדרגה גדולה, משהו טוב מאד. זהו כל הפרדוקס של התורה כאן, שמחד התפשטות הגשמיות היא הכי טוב ומצד שני הכי רע, איזה דין. שוב, הדין הראשון הוא של החסד.

⁷ ראה ביאור רמ"ח אותיות אות ע"ב (שיעור ליל שבת בפרשת שלח – השיעור ממנו נלקחו הדברים לכאן, כנ"ל הערה ב).

ההיפך מעבד]. הנקרא חרות על הלוחות ודרשו רז"ל (אבות ו, ג) חירות כידוע שהוא עלמא דחירות [אמא בקבלה, אבל כפי שהיא מתייחדת עם אבא], שהוא המבין וחכם [מתחיל ממבין, והוא גם חכם, "תרין ריעין". גם הפסוק שהביא קודם היה על מבין, "תחת גערה במבין".] כידוע שהם [התכמה והבינה]. אלפים שנה שהוא למעלה מן המדות, יוסר בדברים שהן אותיות כשמתמשכין אל שרשם שהיא התורה [לא שמישהו נותן לו מוסר, אלא כשהוא אומר אותיות תורה הוא מתייטר, עוזב את הגוף].

והנה דרשו רז"ל (ברכות ה ע"א) בתיבות ומתורתך תלמדנו בק"ו [שהוא משתחרר]. משן ועין שאדם יוצא בהם לחירות יסורין שממרוקין כל גופו של אדם, והמירוץ הוא הזדככות החומר וביטול הרע לנמרי שהיה מעורב טוב ברע בכל המדות [חידוש, שתוך כדי שהנשמה מסתלקת הגוף מזדכך. זה מסביר למה בעולם הזה צריך יסורים ובעולם הבא לא – היסורים לא עבור הנשמה אלא עבור הגוף. היות שעל ידי היסורים והפירוד הוא הצליח לזכך במשהו את חומרם ולהפריד את הרע מהטוב. ולא ישוב עוד כשהיה [רוצים שיחיה, לא שימות, אבל יחזור למציאות יותר מזוככת]. כמו שן ועין שאינן חוזרות, ובוה מתורץ קוישית העולם [על אותו מאמר חז"ל]. על היסורים שהגוף חוזר לאיתנו [והרי על מה שחוזר לאיתנו, כמו שן חלב של תינוק, לא משתחררים. התירוץ הוא שאכן הוא לא חוזר למה שהיה קודם, כי הפירוד באמת פעל זיכוך החומר].

והנה אדם שהוא מבין מתייטר בדברים בהשיגו פירוד אותיות ה' על ידו ח"ו [אמר שאפשר לפרש בכמה אופנים, ולכאורה כאן שני הסברים, קצת 'מסתבך'. יש אחד שצריך לתת לו מכות, כסיל שלא יוטר בדברים, הוא גראב. יש מלה שמפוקפקת אצלנו, מצפון, וכאן מדובר

שלש מדרגות של יסורי תורה

[כל זה היה הקדמה לפסוק ממנו לומדים חז"ל שהתורה נקנית ביסורים:] והנה הוציאו רז"ל מן הכתוב (תהלים צד, יב) אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו [פסוק שגם נדרש בתניא פכ"ו על כך שמקור היסורים הוא מהנסתרות לה' אלקינו], ואפשר לפרש בכמה ענינים [כלומר, בכמה אופנים].

אחד ידוע הוא כי י"ה הוא חצי השם וכל הפגמים של אדם הוא בהפריד אותיות ה' כידוע ענינו מהו (זוה"ג רכה ע"א) [י-ה אומר שאדם פגם, הפריד מה-וה – כמו שכתוב שעמלק מולק ומפריד בין המוחין (י-ה) למדות (ו-ה)], ודרשו "כי יד על כס יח'... אין השם שלם... עד שימחה זרעו של עמלק" – ולכן מגיעים לו יסורים. מצד שני, "אשרי הגבר אשר תיסרנו יה". מתי? כאשר מתוך זה "ומתורתך תלמדנו", שעל ידי כך זוכה לדעת תורה. עדיין דורש ביאור.]

והנה יש אנשים עבי הגופים [גראבע מענטשן. גראבקיט הוא מושג חב"די – כנראה גם המושג וגם המציאות שלו... – וכאן יש שימוש טרום-חב"די שלו]. שאינם מתייטרים כ"א בהכאה וביטוש על דרך (משלי יז, י) תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה [הוא מסביר כאן שהכסיל הוא א גראבע מענטש. בחב"ד כסיל הוא מי שמחפש חיות, "לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבר", ומתברר שהיינו הך. אצלו לא ברור אפילו שמאה מלקות יועילו, אבל אין דרך אחרת].

כי המבין מתייטר בדברים כמאמר [עוד פסוק במשלי]. (שם כט, יט) בדברים לא יוסר עבד שהוא עב [יתכן שדורש ש-עבד מתחיל עב, שגדר עבד הוא גראבקיט. עבד לא יוטר בדברים, ו"מכלל לאו אתה שומע הן":] משא"כ בן חורין [בן לעומת עבד, מבין לעומת עב]. שהוא בעל תורה [העושה אותו בן חורין,

שה"מתורתך תלמדנו" הוא עצמו היסורים, שהאותיות נמשכות מלמטה למעלה, לשרש שלהן, ועושות לו התפשטות הגשמיות.].

המן – רוחניות שמגשמת!?

עד כאן היתה התורה, וכעת מגיע לארץ ישראל, שיותר עיקר כאן כי יותר שייך לכל אחד שנמצא כאן בפשטות. אמרנו שזו תורה חב"דית, איך לזכות לחב"ד, אבל התפשטות הגשמיות היא כמו הבעש"ט, עליית נשמה. בחלק הראשון יכולתי לחשוב שמדבר רק לצדיקים. כעת, במיוחד בסוף – עיקר תכלית התורה כאן, הפקרות ומסירות נפש – נראה ששייך לכל אחד ואחד כבעל תשובה. כל אחד צריך להיות בעל תשובה אמתי שמואס בחיים.

ועל דרך זה הוא מתנת ארץ ישראל על ידי יסורים, אבל צריך מעט ביאור [גם יסורי ארץ ישראל הם כדי להגיע למעלה מהמדות, למעלה מהעולם. מסביר גם את הסיפור שהויטבסקער אמר לחסידיו שאם היתה להן עוד טפת התאפקות כח לסבול את הרעב, לחכות שיגיע השליח בלי להתאונן – חטא המתאוננים – היינו זוכים גם לעצמאות כלכלית וגם למדת ארץ ישראל באמת, שהיא כמו עולם הבא.]

הנה ידוע מענין המן [ר"ת הפקרות-מסירות-נפש. הדוגמה העיקרי בתנ"ך למי שיש לו גם הפקרות וגם מסירות נפש היא מרדכי, ש"לא יכרע ולא ישתחוה" להמן. הכל מתחיל מהפקרות, שמוכן להפקיר את כל עם ישראל, "עם מרדכי" – חושבים שהפקרות רק עליך, אבל כאן מפקיר את כולם – ויש לו מסירות נפש. הפקרות מסירות נפש ר"ת המן, גם המן הרשע וגם המן שירוד מן השמים בזכות משה רבינו.]. שהוא לחם מן השמים שהוא במדרגה למעלה מן הארץ כידוע שהוא רוחני ולכאורה קשה האיך אפשר למעול מעל בה' להתאוות תאוה [לכאורה בגלל שאכלו את המן התאוות תאוה לבשר. איך יתכן שמהמן, הרוחני, הגיעו למדרגה כזו נמוכה?!] ובהיות מוזן רוחני כזה

באחד שמתייסר בדברים ביסורי המצפון שלו כשמבין מה שעשה. כעת מיד עובר לפירוש העיקרי שרוצה, שהכל למעליותא: [וזה אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה פירוש החכמה ובינה שלו שהם י"ה וזה מתורתך תלמדנו שהן הן גופי תורה [יתכן שבאמת הרושם החסיר כאן משהו. כאן מסביר שה-יה גופא הם גופי תורה, שרש כל האותיות. אשרי אחד שהגיע לשרש של התורה על ידי היסורים של אמירת אותיות התורה בדבקות אלקית.

כמו שאמרנו קודם, יש משהו בהתפשטות הגשמיות שאתה מרויח וגם מפסיד. מזכיר את הסיפור של רבי אהרן הגדול מקרלין שהיה בהתפשטות הגשמיות שלשה ימים, ואז אמר שהוא הרשע הכי גדול בעולם – התפשטות הגשמיות שלו נחשבת לו י-ה, יסורי מצפון על שעזב את הגוף ולא הניח תפילין במשך שלשה ימים. כך אפשר להסביר גם את רבי מענדלי בחתונת רבי מרדכי מטשרונביל עם הבת של רבי אהרן, לפני שבא לארץ, שדווקא מיסורי המצפון של רבי אהרן הגדול מעזיבת הנשמה את הגוף הוא זכה ללבושים מאירים שיש רק אחד או תרי בדרא⁷. אפשר לומר שלא רק בהתפשטות הגשמיות יש גם איזה פגם של הפרדת הנשמה (יה) מהגוף (וה), אלא בכל אתכפיא יש ממד של "מה לי קטלא כולא מה לי קטלא פלגא" – כפי שהרבי אוהב להביא – של פירוד הנשמה מהגוף (ולכן עיקר עבודת החסידות, דרך מורנו הבעל שם טוב, הוא "קדש עצמך במותר לך", תוך כדי ההנאה מהמותר לך).

יש כאן שלש מדרגות: יש מי שיש לו יסורי גוף ממש, ח"ו, שלא רוצים – לא רוצים להיות עב – וגם בהם "אשר תלמדנו יה", מתעדן ומתחיל ללמוד משהו. יש מי שמתייסר יסורי מצפון על מה שעשה, וגם זוכה ללמוד. אבל העיקר המדרגה השלישית שהיינו הך,

⁷ סופר בסעודת משיח (פ"ה) ש"ז.

רצה להשאיר כאן, ולכן גם יש תופעה שיש יהודים שיותר קל להחזיר בתשובה בחו"ל – לכן שולחים את החברה לשליחות בהודו. הכל בגלל מה שכותב כאן, בתורה הזו מנבא את הציונות וכו'. כשיש בחינה של גשם, כמה שיש יותר רוחניות עושה יותר רע, יותר גשמיות. מפני שהרבה חיות רוחני ודק בקליפה והאדם בליעל מתגשם ביותר ומתגשם יותר ויותר.

ארץ הבחירה

והנה כוונת השי"ת היתה בנתינת ארץ ישראל לישראל הוא לזונם ממזון א"י שהוא במעלת המן [ארץ ישראל למעלה מהעולם והמן שלמעלה מהעולם הוא מזון ארץ ישראל]. שהוא למטר השמים תשתה מים (דברים יא, יא) [גם לחם מן השמים. יתכן רומז ש"מים" בגימטריא מן, הכל כאן בחינת מן]. שהוא הקב"ה בעצמו ולא ע"י שום שר וכמבואר בספר חסד לאברהם (מעין שלישי נהר כא) [המגיד אמר לאדמו"ר הזקן ללמוד חסד לאברהם – לרבי אברהם אזולאי, סב החיד"א – ולא מצאנו אף פעם שהוא מצטט אותו. יתכן שאמר גם לחברו, רבי מענדלי, ללמוד אותו. יתכן שהחשק לבוא לארץ גם בגללו, כי מדבר המון בשבח הארץ. הוא אומר שמעלת הארץ שכאן רק ה' זן, לא על ידי שום שר, משהו חשוב מאד. בכלל בארץ ישראל על כל אחד להרגיש את עצמו "נשיא", מי שאין עליו אלא ה' לבדו]. אשר לכן נפסק המן באכלם מעבור הארץ מפני שלא היה מצטרף להם כי ענין אחד הוא [הפסקת המן לא כי ירדו במדרגתם, אלא שכאשר אוכלים מפרי הארץ – וגם ספרנו "פרי הארץ" – כבר לא צריכים מן].

והנה כבר הקדמנו שהכל לפי מה שהוא אדם וחלילה אפשר להתגשם יותר כנוכח, כי הכל תלוי בהכנה והזמנה מילתא היא לשם מה שהוא אוכל אם להתמרק מתמרק ביותר [כעת חידוש גדול, משיאי התורה כאן, שאכילה

שהוא מופשט מהרע [איך התאוו לרע? בהמשך יאמר שהתפשטות הגשמיות היא שלא נשאר אפילו גרגר חרדל גשמיות, הכל רוחני, וכאן הגיעו לתכלית הגשמיות].

אבל הענין הוא ידוע מאמר הזוהר (ח"ג קנב ע"א) אפילו מלאך כשרוצה להתראות בזה העולם צריך להתלבש במלבושי עולם הזה [קשור לנפילים המוזכרים בפרשת השבוע, המלאכים שנפלו מן השמים. אפילו סתם מלאך, לא מהנפילים, כדי להתגלות בעולם הזה – כמו המלאך של מנוח ואשתו – צריך להתלבש במלבושי עולם הזה, לכן לא תמיד יודעים שהוא מלאך]. וכן דרך כל הרוחנים הפשוטים שמשנתנין בירידתן על אופן ודרך הכלי שמתלבשים בו כידוע ממשל המים שמשנתנין להיות כצורת הכלי אם עגולה או מרובעת [בספר הפרד"ס מדברים על המים הפשוטים שמקבלים את גון הכלי וכאן מדבר על צורת הכלי. קבלת צורת הכלי היא גמישות המים. המים עצמם נעשים באמת עגולים, הם באמת מקבלים את צורת הכלי אם הוא עגול או מרובע. במשל הגוון המים כפנים נשארו בלי גון, רק שדרך הכלי אני רואה את הגוון שלו במים, כאילו המים אדומים – אף שאינם אדומים באמת. כאן אומר שבאמת מקבלים את צורת הכלי שמתלבשים בו].

ולכן אפילו הרוחני היותר פשוט בדרתו וכניסתו באדם משתנה אל מה שהוא אדם [באמת נעשה כמוהו]. אם טוב ואם רע ומתגשם והמן היה מתגשם, הכל לפי מה שהוא אדם, והנה באדם בליעל היה הרוחניות פועל הרע ביותר [דווקא הכי רוחני עושה יותר רע. הדבר מסביר את המצב שלנו היום בארץ ישראל, למה יהודי פשוט, בעיקר מעדות המזרח, שבתוך לארץ היה קשור לאידישקייט וכאשר הגיע לארץ נעשה יותר גראב מאשר בחו"ל – כל מה שיש לנו עכשיו, כל התרבות כאן וכו'. לכן הבבא סאלי כשעלה לארץ לא

כל אלה, ואנו מסבירים – במיוחד לגבי בית הבחירה – שה' עושה זאת כדי לתת לנו חופש, בחירה חפשית, להיות "עם חפשי בארצנו". אם אתה רוצה להיות חפשי של משיח (אותו **עבד עברי** בגימטריא **משיח** שבשנה השביעית יוצא לחפשי חנם) אתה יכול ואם אתה רוצה להיות חפשי בלי מצוות אתה גם יכול, כל הענין של ארץ ישראל הוא בחירה חפשית. לכן גם משה צריך לבחור. כל השליחות לארץ ישראל היא לחזק את הבחירה, החל מבחירת משה – אתה רוצה או לא רוצה? לדעתך או לא לדעתך? דע שזו מהות ארץ ישראל, הבחירה, כי כל כך רוחני ולכן או שיעלה ויקדם אותך או שיריד אותך, או שיתקיים "צדיקים ילכו בה", "ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ", או ההיפך, "ופושעים יכשלו בה". לכן ארץ ישראל היא ארץ ההימורים בעצם. לכן מנעולה של ארץ ישראל היא יריחו, עיר ההימורים, "עיר התמרים". זו אחת הנקודות החזקות כאן.]

הזוכה לארץ – רק "המצפה לראותה" (בעל

תשובה)

ובדרך זה אפשר לפרש פירוש ארו"ל (כתובות עה ע"א) על פסוק (תהלים פז, ה) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה [בחסידות מסבירים הרבה פעמים שלעתיד לבוא כולם, הן "איש מזריע תחלה" והן "אשה מזרעת תחלה", יהיו "איש". כאן מסביר על צדיק ובעל תשובה. הולך יחד, כי בעל תשובה ר"ת בת, כמבואר אצלנו. מי שנולד בה הוא צדיק ו"המצפה לראותה" הוא בעל תשובה, לא נולד שם אבל מצפה להגיע. רבי מנחם מענדל מויטבסק בעצמו עלה לארץ, אך גם בארץ צריכים להשאר "המצפה לראותה". שייך ל"כן בקדש חזיתך" ששרנו קודם, "הלואי שאזכה להשתוקק אליך בקדש כמו כשהייתי בארץ ציה ועיף בלי מים", כביאור הבעש"ט.]

לשם שמים היא אכילה כדי להתמרק. (הוא הופך להיות מרק, צריך לאכול הרבה מרק בארץ ישראל...). המירוק הוא יסורים – אוכל כדי להתיישר? יש אנשים שקשה להם לאכול, מתייסרים לאכול. קצת יותר עדין כמו רבי אהרן הגדול מקרלין, שאוכל כדי לברך. יש מי שאוכל כדי ללמוד. יש מי שאוכל ותוך כדי האוכל מקיים את הפסוק "וידעת... כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחיה האדם", ואז הוא עושה הבלדה ופירוד בין הרוחניות לגשמיות, מעין התפשטות הגשמיות. אמרנו שכל מירוק הוא פירוד. כשאוכל עם "בכל דרכיך דעהו", שיודע שהלחם הוא הקליפה ולא ממנו באה החיות, הוא אוכל כדי להתמרק ומתמרק תוך כדי האכילה. זה הפשט כאן, עיקר האכילה לשם שמים.] ע"י הרוחני היותר דק ואם להתגשם [עם תאוה]. מתגשם ביותר. וכמאמר (נזיר כג ע"א) שנים שאכלו פסחיהם [אחד לשם מצוה ואחד לשם אכילה גסה]. שארו"ל עליהם נאמר (הושע יד, י) צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם [לפי זה התמרקות היא אכילת הפסח לשם מצוה בלבד, ולא לשם אכילה גסה. פסח הוא פה-סח, שייך ל"קבען בפה" שהזכיר בתחלה. אכילת הפסח לשם שמים היא משיכת האותיות שאתה מוציא מהפה, ובכך גופא יש הפרדת הנשמה מהגוף, יסורים.]. והנה אם כוונת האדם להתמרק כל מנמתו והסתכלותו הוא על כל החיות הרוחני שבתוכו משא"כ אם כוונתו לתאוותו כל מנמתו והסתכלותו על המעם וגשמיות התאוה שממנו [הכל כדי לחזור להתחלה ולהסביר את "אם תרצה שלח"]:

לכן אמר השי"ת חיך אני נותן להם מקום לטעות בוודאי [למה משה לוקח את הסיכון לטעות? הוא לא כל כך מסביר. אומר:] שהרי הבחירה נתנה וכל הרוצה לטמא פותחין לו (שבת קד ע"א) [ארץ ישראל היא הארץ הנבחרת, אנו העם הנבחר, ירושלים העיר הנבחרת והמקדש הוא בית הבחירה. ה' בוחר

והכל אחד תורה וא"י וחיי עוה"ב [כאן אומר חיי עוה"ב, ולא רק עוה"ב. לפני כמה שיעורים עשינו גימטריא על ארץ ישראל חיי עולם הבא תורה ר"ת אחת, "אחת שאלתי מאת הוי"ו", כמבואר בכתבי האריז"ל]. שאי אפשר להיות שום נקודה גשמיות כגרגיר חרדל [צריך להתפשט מאה אחוז מגשמיות]. כי שלשתן למעלה מן המדות הם [וכל נקודה גשמית, אפילו חלקיק של פיזיקה קוונטית, הכל מהמדות. אין תקוה בפיזיקה הקוונטית להגיע לכך... צריך התפשטות המדות].

שהוא ארז"ל (ברכות לד ע"ב) במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד [המצפה לראותה יותר ממי שנולד בה.], כמבואר בהרמב"ם ז"ל שחרטת בעל תשובה צריך להיות על כל פנים באופן זה שמתחרט על היותו בעולם כלל ומחליט באמתות הלב כי טוב יותר שלא יהיה בעולם מלעשות רע [כאן אין מ"מ לרמב"ם, ובלי שהיה אומר שזהו רמב"ם הייתי יכול לחשוב שזה אדמו"ר האמצעי. אמנם מדבר כאן על משהו קשה, אבל כבר שוה לכל נפש – לא בעל מדרגה שעושה עליות נשמה. רבי מענדלי עלה לארץ ישראל, רוצה לזכות למתנת ארץ ישראל. עליות נשמה הן בשביל לזכות לתורה בחו"ל, אבל כאן הדרך לזכות לארץ ישראל – "לאתבא צדיקא בתיובתא".], והוא מסירת נפש הגמור שהיא למעלה מהמדות [שוב אומר בפירוש שלמעלה מהמדות, וכך קונה את ארץ ישראל].

החידוש שגם הצדיק הנולד בה, אם לא יצפה לראותה במסירות נפש, לא יזכה לארץ ישראל – אף על פי שהוא עצמו ציון. חידוש שהוא לכאורה היפך הפשט:]. וזהו ולציון שהם הצדיקים המצויינים כידוע כל אחד ואחד באותיות [כל אחד במדרגה שלו, כנראה זו הכוונה]. שנאמר (קהלת ה, ז) גבוה וכו' יאמר איש ואיש, שהוא אחד צדיק גמור ואחד בעל תשובה שהוא פירוש אחד המצפה לראותה ואחד הנולד בה [אפשר לחשוב שהם שוים, והצדיק אפילו קודם לבעל תשובה. כאן הופך את הסדר, מקדים "המצפה לראותה" ל"נולד בה". למה? כי רוצה לומר שאם הצדיק לא יהיה בעל תשובה לא יזכה לארץ ישראל:], שאפילו צדיק גמור אינו יכול להעלות [למעלה מהמדות, כדי לזכות למתנות – כאן מתנת ארץ ישראל]. כ"א על ידי הפקרות ומסירות נפש ובוודאי ממרקין כל גופו [הסוף שהכל על ידי עבודת התשובה].

שבת קדש פרשת שלח, כ"ג סיון ע"ז - כפר חב"ד

רמ"ח אותיות (עב-עה)

א. שלש מדרגות של מוחין (אות עב) | ב. היחס למדות ולמלכות (אותיות עג-עה)

אלה שלש מדרגות של מוחין. בדרך כלל בקבלה שלש מדרגות מוחין הן עיבור-יניקה-מוחין. פשיטא כאן שהמדרגה האחרונה היא מוחין גדלות, דעת גדול. למדרגה הראשונה הוא אמנם קורא תינוק, לשון יניקה אבל הרבה פעמים יש תינוק-קטן-גדול שהם עיבור-יניקה-מוחין או פרצוף נה"י-פרצוף חג"ת-פרצוף חב"ד. וכן כאן, הקטן מודע לאכילה, בחינת יניקה, ואילו התינוק רק יודע להשתעשע, כעובר ברחם האם (שבהיותו עובר ירך אמו אינו דואג וחושב על אכילת עצמו, ודוק).

שלבי ההתקדמות כאן הם מהכרת הדבר עצמו לבד להבנה שהוא טוב בשביל משהו חוץ מעצמו. גדלות המוחין היא שלכל דבר יש רמות שונות של טוב עבור משהו. כמו לגבי השגחה פרטית, שבדרגה הנמוכה מכירים שיש השגחה פרטית על כל פרט ובדרגה יותר גבוהה מבינים שיש השגחה בה מה שקורה לכל פרט נוגע לכל העולמות, לכל סדר ההשתלשלות מ"בראשית" ועד לע"ל (כלומר לתכלית הכוונה לשם מה ה' ברא את העולם).

שלש הרמות בדברי תורה

דוגמה עיקרית היא בדברי תורה: אפשר לשמוע ווארט יפה – כמו הווארט הזה עצמו – ולהשתעשע בו כמה הוא נחמד, הוא נשאר ווארט. בשעשוע של התינוק עם הצ'אצ'קע יש משהו מיוחד, ובכל אופן זו קטנות דקטנות, בחינת תינוק.

מדרגה שלמעלה ממנה, שמעתי ווארט יפה ואני חושב שעוד מעט תהיה התוועדות חסידית

[אחרי^א הדלקת נרות נגנו "יום זה לישראל", למדו רמ"ח אותיות עב-עד, חלק מ"פרי הארץ"^ב לפרשת שלח והתפללו קבלת שבת וערבית. אחרי תפלת מוסף נגנו "צמאה לך נפשי", "הודו לה" ו"ברוך אל עליון". למדו רמ"ח אותיות ע"ה, השלימו את "פרי הארץ" והתפללו מנחה.]

א. שלש מדרגות של מוחין (אות עב)

עלית המוחין – הכרת זיקת דבר למה שחוץ

ממנו

עב. ר"א [ר' אברהם]. א' ג' מדרי' בהמחזיקים ברו"כ [יש שלש דרגות במחזיקים רובל-כסף, שלש התייחסויות מה אפשר לעשות בו:].

תינוק המשחק ברובל ל"א א צאצקע [בתור צעצוע],

וגדול יותר מחזיקו ביוקר יותר שמבין שלוקחים בעדו מאכל שנהנים ממנו בחיך [הוא מבין שהוא יכול להחליף את הרובל בעד איזו סוכריה. הוא כבר יותר גדול, מגיל שש או קצת קודם, ומבין מהו כסף].

אך בר-דעת גדול מבין שיכולים לעשות עמו מסחר להתפרנס [חבל לבזבז אותו על ממתק – אפשר להשקיע אותו באיזה עסק ולהרויח הרבה]. ודבר יקר מאד הוא. כנ"ל.

^א נרשם (מפי הרב, עם השלמות מהנחת אליעזר-שלמה ש"י מזרחי) על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.
^ב לימוד "פרי הארץ" צורך לשיעור כ"א סיון.

ב. היחס למדות ולמלכות (אותיות עג-עה)

שמירת המדות ע"י בטול

עג. פרעה אמר למילדות העבריות אם בן הוא והמיתן אותו [פרעה היה מבין גדול בפנימיות]. כלו' שמהמדות [הבן, הז"א הכולל את כל הו"ק]. יכול להיות יניקת החיצונים וזוה"ע מיתת הבן [מיתת המלכים, שבירת הכלים. כמו שיסביר באות הבאה, שהיא המשך, שאחרי התפלה יכולה המדה להתדרדר, שמהתלהבות קדש יכול לכעוס ומאהבת קדש יכול להגיע לתאוה. המדות הן בסכנת מיתה, כי "יש מי שאוהב", והישות יכולה להשבר ולמות. כך פרעה אומר: אם זהו בן – והמיתן אותו, הוא ימות].

אך אם בת היא וחי' שמקעומ"ש [בת, המלכות, היא קבלת עול מלכות שמים, ומנחה לא יכול להיות יניקת החיצונים [באות הבאה הוא יסביר שיתכן רק שקבלת העול תסתלק, תתעלם. כאן כותב שאין יניקה:] שא"ל רשות ע"ז [ווארט מיוחד, שלחיצונים אין רשות להפוך קבלת עול מלכות שמים – אפילו אם היא מתעלפת-מתה, "ארעא אתבטלת", אין להם רשות להפוך אותה לקבלת עול זר, במקום להשתעבד לה' או לתורה להפוך לע"ז או משהו כזה ח"ו. כך אומר פרעה למילדות. בדרך כלל ידוע ש"שמור" לנוקבא, "ייברכך" בבנים 'וישמרך' בבנות", אך כאן דווקא הבנים צריכים שמירה יתירה].

והן [המילדות, שזכו להיות מסרבות הפקודה הראשונות]. אמרו כי חיות הנה פי' לא יוכלו החיצונים להניק מהמדות [שלנו, של העבריות. למה? שממשיכים ביטול בהמדות] "החכמה תחיה", ממשיכים חיות-בטול במדות, ולכן אין שבירה ויניקה. וזהו שתרגם על חיות הכימין

ואומר אותו ואשמע משהו אחר וכו' – כמו קנין חליפין.

המדרגה השלישית, של בר דעת, היא להכיר ש"דברי תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר". יש מאמר של רבי אייזיק על ההבדל בין לימוד גמרא עם רש"י על הדף ללימוד עם תוספות שמשוה ומקשה ממקומות אחרים. אפשר להשקיע כל דבר, לזרוע אותו, ומגרעין אחד צומחים מליון גרעינים ואתה מרויח הרבה. כל דבר טוב בשביל הפריה. לכן זהו בר דעת, כי גדר בר דעת שהוא ראוי לשאת אשה, להתחתן ולהוליד תולדות. את דבר התורה הזה צריך לזרוע ואפשר להתפרנס ממנו בגדול, עם הרבה חידושי תורה, בהשוואה לעוד דברים. [כמו ההקבלות שהרב עושה]. נכון, כל ההקבלות הן נסיון 'להשקיע' את הדבר, לעשות ממנו עסק. זהו בכלל עומק הענין של "לעסוק בדברי תורה", שלמעלה מלימוד תורה – לעשות מכל דבר עסק מרויח.

זהו ווארט מאד חשוב עבור בחורי ישיבה. בכלל, כל הווארטים ברמ"ח אותיות הם עם דגש על הסברת מהות חסידות חב"ד לבחורי הישיבה, כפי שנאמרו הדברים על ידי רש"ג אסתרמן.

[**רובל** אותיות **רוב ל** – רוב לימוד יוצא לנו ממנו...] אם מחברים את האותיות **וב** של **רובל** מקבלים **רחל** וכסף הוא מלשון כיסופים... **רובל כסף** = **צדקה צדקה** – העסק הכי טוב (כהשקעה על מנת להרויח) הוא לתת צדקה כמ"ש "זרוע צדקות מצמיח ישועות" (וכן נאמר "זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד").

צדיק וקם". מה ההבדל בין הנפילות לשבירת המדות האחרות?: שבירה – שנשברה ונעשה מהות אחר [שהשם הראשון מתבטל, כמו בהלכה לגבי קנין. כשאין לכלי את השם הראשון מהותו משתנה, כי כל דבר מתהווה משמו אשר יקראו לו בלשון הקדש, ואם נשבר עד שהשתנה שמו יש לו מהות אחרת. שבירה בלי שינוי השם עדיין אינה שבירה. זהו הסבר יפה בקבלה ל"פגם", בו הוא לא מת, לא נופל לעולם אחר, השם נשאר³].

וזה שבמדות ה' שבירה [כמו שכתוב באות הקודמת]: שלפעמים מזה גופא שהי' לו בתפי' אהבה נופל [משתמש במושג נפילה אבל הכוונה שבירה]. אח"כ באהבה זרה [אף על פי שלכאורה כן יש שם משותף, זו מהות אחרת, לא אותו שם.], כידוע מענין פלשתיים [ש"ליצנים היו", שהמדות נופלות להיפך]. אבל מקבעמ"ש לא יפול לההיפך [כמו שאמרנו קודם]. רק יכול להיות שיסתלק בקב"ע [צריך להיות הקב"ע. ההסתלקות היא נפילת דוד המלך, שהזכיר קודם]. וזהו לא נשברה בקב"ע.

[מסכם בשני פירושים של אדמו"ר הזקן בלשון הספד"צ: ב' פי' מאדמוה"ז בארעא מתבטלת "צ"ל אתבטלת. "ארעא אתבטלת" היא כמו העלפון של עם ישראל, שהבעל שם טוב אמר שהוא נשלח מהשמים להעיר את עם ישראל על ידי קריאה בשמו – מי ששקוע בעלפון עמוק לא מתהפך למשהו אחר, ואפשר להעירו על ידי קריאה בשמו שלו בלשון הקדש ובכך לעורר את מהותו העצמית כנ"ל. א' ארעא – קבעמ"ש מזה יכול לבוא לביטול אמיתי [כאן הוא מפרש מלמטה למעלה, ש"אתבטלת" היינו עלית המלכות – לכאורה היפך הכוונה בספרא דצניעותא. משהו חב"די לגמרי, שמקבלת עול אפשר להגיע לבטול. אם

סתם מדה נמצאת בסכנת שבירה בשל הישות שבה, אבל הנשים העבריות "חיות הנה", ממשיכות בטול במדות].

גם זו דוגמה לווארט שממחיש מהי חב"ד. מתוארת כאן "דרך ארוכה וקצרה" – צריך לעבור דרך המוחין כדי להחדיר במדות חיות אמיתית, שהיא בטול. כשעוברים דרך המוחין מגיעים גם לפנימיות הלב. מדה שבסופו של דבר מתה היא חיצונית המדה, אבל פנימיות המדה, שחדורה בטול וחיות אמיתית, בדרך ארוכה וקצרה, לא תמות.

קבלת עול אינה נשברת

נמשיך לאות הבאה, שהיא המשך: עד. אחת מהנה לא נשברה פי' שבמדת [צ"ל שבמלכות, או שבמדת מלכות]. לא היתה שבירה [המלכות היא ה"אחת מהנה לא נשברה". הרי הפסוק אומר "שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה", ובפשט 'אף אחת מהנה לא נשברה', אך כאן משמע שכולן נשברו חוץ מאחת... כמו שכל הווארטים כאן הם דרוש, יש כאן דגש על המלה "אחת" ולכן דורש ש"אחת" לא נשברה – "אחת" לשון נוקבא, ממילא הולך על המלכות. יתור מכך, בכל עצם יש את ה"אחת מהנה" שלה, כמו שאנו מסבירים שיש "שכינה במערב" בכל מקום. ורמז: "אחת מהנה" עולה בגימטריא אחד מלכות]. שממדות יכול להיות יניקה החיצונים [וכאן הוא לא מזכיר את הפתרון שבאות הקודמת, המשכת בטול]. אבל לא מקבעמ"ש כנ"ל [הוא כותב כאן בפירוש 'כנ"ל', לומר שממשיך את האות הקודמת].

וזהו דוד [שהוא] מדת המל' ולמות לא נתנני להגיע עד סף המות, "יסר יסרני יה", אבל "ולמות לא נתתי" – המלכות לא מתה אלא רק נשברת]. והנפ"מ בין שבירה לנפילה [מחדש במלכות מלה, נפילה, כי ברור שהמלכות נופלת – דוד הוא "בר נפלא", יש לו "סכת דוד הנופלת", הוא נפל בכמה עיניים, "שבע יפול

³ ראה גם חסדי דוד הנאמנים ח"ה עמ' 168 ואילך (ושם עמ' 173).

באצילות. גם בתקיעת שופר יש קודם תקיעות דמיושב ואחר כך תקיעות דמעומד. כל זה להסביר שעמידה היא בטול, ואומר שבטול קשה לאהויר [שהוא לב. הבטול בעצם מבטל את האהבה והיראה]. כמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהן [פסוק במרכבת יחזקאל (הלשון מופיע פעמיים, בשני פסוקים רצופים)], שייך ל"מעשה מרכבה" המדות הן "מעשה בראשית" (כמ"ש "ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ וגו'"). ב"מעשה מרכבה" יש אמנם רנו (ד בחזקת ד) כנפים, כמו שאומר התרגום – וכנפים הם אהבה ויראה, "תרין גדפינ" בלשון הזהר – אבל תכלית הכל הוא "בעמדם תרפינה כנפיהן", הבטול, שהוא מהות מעשה מרכבה.

אפשר היה לחשוב שזה המשך למה שהיה כתוב קודם, שאם ממשיכים חיות במדות אין בהן שבירה, אבל כד דייקנן זה הפוך – קודם היה כתוב שהחיות שומרת מיניקת החיצונים מהמדות, אבל לא בטול המדות אלא גילוי פנימיות הלב, עבודת ה' האמתית ללא סיג, וכאן כתוב שמבטל את המדות. הקדמת קונטרס ההתפעלות של אדמו"ר האמצעי עוסקת בשאלה אם טוב או לא טוב לבטל את המדות – הוא מתאר חסידים שבטלו כל התעוררות מדה ושולל זאת.

צריך לומר שיש כאן שתי מדרגות של בטול. בטול הוא חכמה. יש את ישראל סבא, פרצוף החכמה שנמשך ללב – ישו"ת נמשכים ללב להחיותו, לא לבטל אותו. מה שהמילדות אמרו לפרעה על המשכת החיות היינו הבטול מישראל סבא (מתאים שהמילדות העבריות תהיינה קשורות ל"ישראל סבא" – הן מסרו את נפשן למען ישראל סבא והמשך זרעו. על ישראל סבא נאמר "יעקב לא מת" ו"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", היינו המשכת חיות למדות לקיימן לעד). אבל "עמידה קשה ללב", "בעמדם תרפינה כנפיהן", היינו אבא עילאה דתחות דיקנא, מדרגה שלא נמשכת כדי להחיות

רוצים לקשר לפשט הספד"צ, גם הפירוש הראשון הוא הסתלקות, אבל זו הסתלקות חיובית, ראייה איך בפנימיות הכל טוב, מתוך ה"ארעא", קבלת עול, מגיע לבטול אמתי, "אתבטלת". כידוע, המלה העיקרית בחב"ד היא בטול, ודאי שרוצים לתת לבטול גם את המובן החיובי שלו. וגם, כל הענין של חב"ד שעבודה מבוססת על קבלת עול – כל השכל של חב"ד הוא כדי להכיר במעלה של קבלת עול, ובכך המשך מסורת הבעל שם טוב, שהחב"ד הם כדי לראות את מעלת היהודי הפשוט. מתוך קבלת עול באמת אדם יכול להגיע לבטול אמתי, התכלית החב"דית. ב' [כפי שאמר קודם]: ארעא – קבעמ"ש רק מתבטלת ממנו הקב"ע אבל שמוזה יפול להאיפך לא.

עמידה ושיבה – בטול ושוב

עה. [יש מאמר חז"ל "עמידה קשה ללב, ישיבה קשה לתחתוניות". הוא מסביר אותו על דרך החסידות:]

עמידה קשה ללב – ביטול [עמידה היא בטול. רואים זאת בתפלת עמידה, תפלת האצילות. גם בפסוק "ויעמד השמן", כאשר "אשה אחת מבני הנביאים צעקה אל אלישע" והוא אמר לה למלא את כל הכלים הנמצאים מאסוך השמן שנשאר לה, האמונה הטהורה שבנקודה הפנימית של לב כל יהודי, עד שנגמרו כל הכלים. אז נעשה עמידה, שהיא נצחית עד תחית המתים – הבטול הופך לנצחי. כתוב בדא"ח הרבה על "ויעמד השמן" (הערך הממוצע של כל אחת משלש אותיות **שמן** שוה "ויעמד", היינו שבמלה זו, "ויעמד", מתגלה עצמיות השמן), וגם השמן עצמו הוא חכמה (אצילות, עמידה). ההבדל בין עמידה לישיבה הוא בדרך כלל זכר ונקבה. בכלל עמידה וישיבה הם עולם האצילות ועולם הבריאה, כורסיא. ישיבה יותר טובה להתבוננות, לכן קריאת שמע בישיבה, אבל עמידה היא בבטול,

את המדות. אם כבר, זו הבחינה בחכמה שמתקשרת למעלה, עליה כתוב "פנימיות אבא פנימיות עתיק". כלומר, עמידה כאן היא לא סתם אצילות אלא אצילות שבאצילות, כמו שכתוב על נשמת אדמו"ר הזקן. בעיקר ראו זאת אצל אדמו"ר האמצעי, לכן הוא היה צריך להבהיר בהקדמת קונטרס ההתפעלות שלא צריך לבטל את התעוררות המדות שבאה על ידי עבודת ההתבוננות (פנימיות אמא. רק במי שמגיע לבטול אמיתי, פנימיות אבא, המדות מתבטלות מעצמן, "בעמדם תרפינה כנפיהן"). שייך למה שכתוב בפרי הארץ שלח שאנו לומדים על "התפשטות הגשמיות", שהגוף נשאר ריק מהנשמה שעזבה אותו. כאן קורא לבטול עמידה ושם לעמידת הגוף בפני עצמו עמידה, אבל כנראה אותו ענין. אדמו"ר האמצעי היה מתפלל כל כך בהתפשטות הגשמיות שהגוף היה דום והמשמש, תמורת פרוטה, היה מסובב אותו להראות אותו לחסידים... כשהוא שמע זאת הוא פיטר אותו].

[אחר כך מפרש את המשך המאמר. כאן הוא מסביר "קשה" הפוך – לא מבטל אלא גורם יותר מדי. יותר קרוב לפשט, שעושה חולי מעים. כתוב בגמרא שאדם צריך לחלק את היום – שליש בעמידה, שליש בישיבה ושליש בהליכה. צריך איזון, וישיבה מרובה מזיקה]. ישיבה קשה לתחתונים – כשיהי' בהישוב תמיד [עמידה היא בטול בדרגת אבא עילאה, וישיבה היא שוב קבוע, בלי דופק של "רצוא ושוב"]. ישאר בתחתו' [ואז יהיה "שפל באמת" באמת... כמו צדיק אחר שחתם עצמו כ"שפל באמת" בחיקוי לבעל פרי הארץ].

כ"ה סיון ע"ז - כפר חב"ד

ברית אליה-חיים-דוד שי פריסמן

"אחד" | הדברים הנקנים ביסורים | רמז השמות: בינוני – אחד חזק!

יחד, ה-אח של אחד, והמלכות – שהיא בעצם מלכות "דוד מלך ישראל חי וקים" – היא ה-ד של "אחד", "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה", ל-ד רוחות העולם (זו העבודה שלנו מכח ברכת ה-). כשאומרים "אחד" ומאריכים ב-ד של אחד יש לכוון פסוק זה, שתואם מאד את האבא של הרך הנימול, שגם האבא, בזכות אליה-חיים-דוד, וגם הרך הנימול עצמו יקיימו אותו ביתר שאת ויתר עז – "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה". הכח של "ופרצת" הוא כח של דוד המלך, דוד מלכא משיחא.

שלושת השמות מכוונים כאן מאד: לפי הווארט בשו"ע א הוא "אלופו של עולם". השם אליה הוא אותיות אלהי (סוד אותיות המילוי של שם ע"ב, האיתן שבנשמה). כתוב "אלהי נשמה שנתת בי טהורה היא", שרש הנשמה כפי שהיא "חלק אלוה ממעל ממש". אם כן, אליה הוא כנגד ה-א, אלופו של עולם. הירידה דרך הרקיעים היא עד הארץ, שנקראת "ארץ החיים" – דוד המלך אומר בפרק של הרבי של השנה הזו "אתהלך לפני הוי' בארצות החיים" – וכתוב שהמושג חיים הוא גופא ההמשכה, גילוי האלקות וגם ירידת הנשמה לגוף, דרך ז' הרקיעים עד לארץ החיים. כשמגיעים לחיים, לארץ החיים, בא דוד המלך – הכח של המלכות לקיים את ה"ופרצת ימה וקדמה וגו'". הגם ש"ופרצת" נאמר ליעקב אבינו, אבל הקיום שלו הוא דווקא על ידי דוד המלך, על פי פשט, שהוא שכבש את כל הארצות והכין את כל החומרים לבית המקדש, תכלית כוונתו, "אחת שאלתי מאת ה'".

"אחד"

נאמר⁸ כמה מילים לכבוד הרך הנימול, המשפחה וכל הידידים. הדבר הראשון שבוטל כשאומרים את השם אליה-חיים-דוד הוא ראשי התיבות שלו, אחד – "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". אנחנו, עם ישראל קדושים, מאמינים ומתקשרים, דבקים, באחדות ה', האחדות הפשוטה של הקב"ה. גם אנחנו עם אחד, "גוי אחד בארץ". יש לנו כהן גדול אחד ויש לנו מלך אחד, "ויהי בישרון מלך", שהוא משה רבינו – שייך לפרשת שבוע, צריך "להיות עם הזמן", מחלוקת קרח ש"כל העדה כלם קדשים ובתוכם הוי'" ואף על פי כן יש לנו משה רבינו אחד, שהוא המלך, וכהן גדול אחד, אהרן כהן גדול, ובית מקדש אחד. הכל אצלנו אחד, טוב, אנחנו "גוי אחד בארץ". גם הארץ היא אחת – שלמות הארץ, שלמות העם, שלמות התורה, הכל אחד.

כשאומרים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" כתוב שהכוונה היא לייחד את הקב"ה, א, אלופו של עולם, ב-ז רקיעים וארץ, ח, וב-ד רוחות העולם. עוד כתוב בכתבי האריז"ל שב"אחד" יש שתי בחינות – אח ו-ד. ה-אח הוא הז"א, ה-א היא הכתר שלו וה-ח שאר הספירות (בז"א יש ט ספירות), וה-ד היא הנוקבא, המלכות (המשלימה את ט הספירות של פרצוף ז"א ל-י). הכוונה הזו של האריז"ל תואמת בדיוק את מה שכתוב בשו"ע שמכוונים "אלופו של עולם" ב-ז רקיעים וארץ, הולך

⁸ נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

נפש של קדושה. החידוש הוא המלה הפקרות – מלים שאתה אולי מזדהה איתן... – על ידי הפקרות ומסירות נפש של קדושה בעל תשובה אמתי מקיים את התפשטות הגשמיות שלו, יוצא מעצמו לגמרי. אלה היסורים שבהם קונים את ארץ ישראל. בסימן האריז"ל, "אחת שאלתי", הראשון הוא ארץ ישראל, השני חיי עולם הבא ובסוף תורה (צירוף דב"ח כנ"ל) – "הכל הולך אחר הפתיחה", ארץ ישראל.

בכל אופן, כל זה היה לומר שהדבר הכי גלוי כאן בשם הוא המלה "אחד", ראשי התיבות, ומאד מכוון שה-א היא אליה, ה-ח היא חיים וה-ד היא דוד, דוד המלך, דוד מלך ישראל חייקים.

רמז השמות: בינוני – אחד חזק!

נמשיך לעשות את הגימטריא של כל השמות יחד: הגימטריא של הרך הנימול מגלה שיהיה חב"דניק מובהק, כי **אליה-חיים-דוד** שוה **בינוני** – הבינוני של התניא, ספר של בינונים. יתכן שהבינוני של התניא הוא יותר נדיר אפילו מהצדיק, הוא משהו מיוחד מאד. לא סתם אומרים "**הלואי** [אותיות **אליהו**] בינוני". צדיק – מילא, אבל בינוני? הלואי בינוני! זו הגימטריא שלו. אם נוציא את ראשי התיבות, **אחד**, ישאר מ-**בינוני** (128) 115, **חזק** (יוצא מה-ח של אחד). יוצא **אליה-חיים-דוד** שוה בגימטריא **אחד-חזק**, כמו האבא, אחד חזק... מתאים שיהיה לו בן שהוא גם אחד חזק. האחד-חזק הוא הבינוני של התניא, ככה רוצים, הלואי בינוני, שכולם יהיו אחד חזק.

לחיים לחיים, הרבה נחת, הרבה ברכות לכולם. שנזכה, כמו ששמענו בפיוט ששרו, התכליס שיבוא הגואל תיכף ומיד ממש. הגואל הוא גם אחד חזק.

הדברים הנקנים ביסורים

"אחת שאלתי" היא גם בחינת אחת – יש "אחד" ויש "אחת". דוד המלך אומר "אחת שאלתי מאת הוי' אותה אבקש שבתי בבית הוי' כל ימי חיי לחזות בנעם הוי' ולבקר בהיכלו". כל המלחמות שלו הם רק בשביל "אחת שאלתי". אף על פי ש"אחת", לא שנים ולא שלשה, יש רמז – שהוא חידוש שמובא באריז"ל – ש"אחת" הם ראשי התיבות של שלשת הדברים שנקנים ביסורים, ארץ ישראל, חיי עולם הבא, תורה (והם כנגד חב"ד לפי הצירוף דב"ח שמאיר בספירת היסוד, בחינת "כל" שכולל את כל שלשת הקוים כאחד. על ידי חילוף ד-ר יסוד היינו יסוד, לשון יסורים, יסורי תיקון הברית בשלמות). הילד נולד בפרשת שלח, ובפרי הארץ שלח² מסביר משהו מאד מיוחד – שכל הדברים האלה נקנים על ידי יסורי התפשטות הגשמיות, שהם נקנים על ידי עלית הנשמה מהתלבשות במדות (בחינת גוף – "תפארת גופא") לחב"ד. המשיח אמר לבעל שם טוב שיבוא כאשר יפוצו מעינותיך חוצה וכאשר כולם יוכלו לעשות יחודים ועליות נשמה כמוך. הבעש"ט בכה כששמע זאת, מתי כולם יוכלו לעשות עלית נשמה?! בפרי הארץ רבי מענדלי ויטבסקער אומר שזה ענין העליה לארץ, שנקנית ביסורי עלית הנשמה מהגוף, ובארץ ישראל זה קורה לכל אחד לפי ענינו.

קודם הוא מסביר שזו דרך של צדיקים, אבל בסוף המאמר הוא אומר שזה שייך לכל אחד ואחד, בגדר בעל תשובה, שכל בעל תשובה אמתי חוזר ומקיים את ענין התפשטות הגשמיות בענינו – משתמש בביטויים מאד חזקים, אומר שזה על ידי ההפקרות ומסירות הנפש שלו. אלה המלים שלו, הפקרות ומסירות

² נלמד באריכות בשיעורי כ"א סיון ושבת פרשת שלח ש"ז.

דבר יום ביומו

מסר יומי הנשלח בסרטוני הוואטסאפ

תורה מתוקה

כאשר היא נאמרת ("לאמר") בפה שלנו! כל מלה של לימוד תורה היא דיבור אלוקי.

השלב השלישי הוא **ההמתקה**. מה הכי מתוק בתורה? העובדה שהיא השעשועים של הקב"ה, כמו בפסוק "ואהיה שעשועים יום יום". אם ברובד של ההבדלה 'קפצנו' מעל האישיות הפרטית שלנו אל "תורת ה'", עכשיו אנחנו חוזרים ומגלים את הגוון המיוחד שלנו בתורה, לכל יהודי האות שלו בתורה, והאות שלו משקפת באופן ייחודי את השעשוע של הקב"ה בתורה. הכי מתוק שיש.

תפלה מתוקה

"על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסד". בפעם הקודמת ראינו בעמוד לימוד התורה את שלשת השלבים שלימד הבעל-שם-טוב "הכנעה, הבדלה, המתקה". הפעם נעסוק בעמוד השני, עמוד העבודה. הפירוש הפשוט של עבודת השם עבורנו הוא תפילה, "עבודה שבלב זו תפילה" – איך אנחנו מתפללים, מהי התודעה שמלווה את התפילה?

ברמה היסודית, התפילה היא מתוך יראת שמים, "עבדו את ה' ביראה", כמו עבד העומד בפני המלך. כך כותב הרמב"ם בהלכות תפילה "ומניח ידיו על לבו כפותין הימנית על השמאלית ועומד כעבד לפני רבו באימה ביראה ופחד". הרי זהו הפירוש הפשוט ביותר של המושג **עבודת השם** – להיות לפניו כמו עבד לפני אדונו. זו הרמה הראשונה של העבודה - **הכנעה**.

למעלה מזה, יש תפילה שבה האדם יוצא מעצמו, נבדל ממציאותו הקודמת. כך אומר הזוהר "לית פולחנא כפולחנא דרחימיותא" – אין עבודה כמו עבודת האהבה. המודעות של עבודת לא נעלמת אבל המניע שלה הוא אהבה

אחד היסודות החשובים ביותר בתורת הבעל-שם-טוב הוא שלישיית המושגים "הכנעה, הבדלה, המתקה" – אלו שלשה שלבים יסודיים שצריכים להיות בכל תהליך של עבודה מתוקנת. השלישייה הזו מהווה מעין "מפתח התבוננות" שבעזרתו ניתן לבחון הרבה מאד נושאים, תבנית שחוזרת שוב ושוב. במקום לדבר בתיאוריה, הכי טוב לעבור ל"עבודה מעשית" ולראות איך מיישמים את העיקרון הזה בדוגמה מסוימת. הפעם נדבר על לימוד התורה:

ובכן, הגישה היסודית ללימוד התורה היא לראות בה את **מורה** הדרך שלנו. הקב"ה מגלה לנו בתורה מה הוא רוצה מאתנו, ואנו לומדים את התורה כדי לדעת מה לעשות, "ללמוד על מנת לעשות". זו גישה של **הכנעה** בפני התורה, כמו תלמיד טוב שמכניע את עצמו בפני המורה ואפילו כמו עבד שמכניע עצמו בפני האדון. השלב הראשון נכון, אבל במקביל אליו צריך להכיר ברמה גבוהה יותר של לימוד תורה. כאשר אנחנו עוסקים בתורה, מתחולל בתוכנו שינוי מופלא: במקום ה'אני' המוגבל והפרטי שלנו, אנחנו הופכים להיות צינור שמעביר כאן ועכשיו את דברי ה'! זו תחושה של **הבדלה**, אנו נבדלים ומתורוממים מהמציאות הראשונית. הדבר נלמד מהפסוק שלפני עשרת הדברות, "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר" – זהו פסוק שמזכיר את הפסוק הנפוץ "וידבר ה' אל משה לאמר", דומה אבל שונה: "וידבר ה' אל משה לאמר" פירושו ה' דבר למשה שיאמר לישראל, אבל במעמד הר סיני ה' דבר ישירות עמנו, אם כך לא ברור מה פירוש המלה "לאמר"! אלא שה' ממשיך לדבר את התורה

המשפחה שלי). גם כל הכוחות והכשרונות שיש בידי אינם לגמרי שלי אלא נתונים בידי כדי שאיטיב עמהם לאחרים. זו תפיסה של ה**בדלה**, אני נבדל לגמרי מהישות שלי וחס את עצמי כצינור להעביר את השפעה.

למעלה עוד יותר נמצא השלב של ה**המתקה**. לתת פשוט מתוך אהבה, אני כל כך אוהב אותך ולכן אני רוצה מאד לתת ולהעניק לך, "ואהבת לרעך כמוך – ממש". כך אמר הבעל שם טוב: התענוג הכי גדול שיש לי הוא לתת. מעל מדת הרחמים, מעל המודעות שהכל הוא רק פקדון בידי, התחושה העיקרית שגוברת על הכל היא פשוט אהבה ותענוג מתוך, לתת בכיף.

אמונה בהשגחה

בשלשה דברים מאסו בני ישראל... במלכות שמים ובמלכות בית דוד ובבית המקדש... אין מראין סימן טוב לישראל עד שיחזרו ויבקשו שלושתם" (רש"י הושע ג, ה). לבקש את ה' פירושו לחדש ולרענן את האמונה בה', להאמין בכורא עולם שמחדש אותנו בכל רגע, אנו מתהווים עכשיו מאין ואפס המוחלט. גם לבקש את מלכות בית דוד קשור לאמונה בה' שבחר בדוד: להאמין בה' לא רק כמי שבורא אותנו אלא כמי שמשגיח עלינו, להאמין בהשגחה פרטית על כל צעד ושעל, "אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה". זה הגילוי של מלכות ה', "ומלכותו בכל משלה": ה' מושל בכל, מנהיג ומכוון את הכל, כך שכל פרט ופרט הוא חלק מהתכנית הגדולה שבה משובץ כל מה שהתרחש מבריאת העולם ויתרחש עד ביאת המשיח.

כתוב בגמרא שכל צער שיש לאדם נחשב ייסורים, אפילו אם הושיט ידו לכיס להוציא שתי פרוטות ויצאה רק פרוטה אחת... כלומר, גם בדבר כל כך קטן, זניח לכאורה, יש תכלית מסוימת, שהרי הייסורים אינם באים סתם. אם כך, צריך באמת לשמוח גם על הצער, כי הכל

גדולה, עבד שמאד אוהב את אדונו ורוצה לעובדו. כך בנוי סדר התפילה: מתחיל מ"שמע ישראל... ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", שלהבת אש יוקדת של אהבת ה' (בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בגימטריא **שלהבת**), ואחר כך ומתוך כך מגיעים לתפילת שמונה-עשרה שבה עומדים ביראה כעבד לפני המלך. היראה הזו שאחרי האהבה מעלה אותנו לעולם אחר – ה**בדלה**.

עוד יותר מזה, יש עבודה מתוך שמחה, "עבדו את ה' בשמחה". לא רק לקבל עול ולהכניע את עצמנו, לא רק לרצות את העבודה בכל לב ונפש, אלא ממש לשמוח ולהתענג בעבודה. זו התכלית של ה**המתקה**, עבודה רוויה בתחושת שמחה וענג אין סופי.

חסד מתוק

העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים. הפעם נעסוק בגמילות חסדים, לעשות צדקה וחסד, לעזור, לסייע ולהיטיב לאחרים בגוף ובממון – בשלשת השלבים של "הכנעה, הבדלה, המתקה".

המניע הפשוט של הצדקה הוא **רחמים** על הזולת. מי שטוב לו עם עצמו, מבוצר בחומות של גאווה ואנוכיות, אינו חש את המצוקה של הזולת ואינו רגיש לה. אבל מי שחי עם תחושה יסודית של ה**כנעה** בנפש, הוא ער ורגיש לצער של הזולת. כשהוא פוגש מישהו אחר הנתון בצרה ובקושי, הוא חושב לעצמו: כמה אני טוב ממנו? מה פתאום שאני ארגיש טוב והוא יהיה מסכן? במלים אחרות, בזכות מדת ההכנעה והשפלות של הנותן הוא חש הזדהות וערבות עם כולם, "כל ישראל ערבים זה לזה".

ברובד של ההכנעה לבדו, האדם עדיין מרגיש שהוא נותן מעצמו ומרכושו משהו לזולת. אבל יותר מזה, יש מודעות שכל הטוב והשפעה שנמצא אצלי הוא רק **פקדון**. הכסף שהרווחתי ביושר ה**ופקד** בידי כדי שאהיה שליח נאמן לעשות בו מעשים טובים (גם לפרנס את

נשיקות פיהו

"וְשִׁמְרָתָּ אֶת הַמִּצְוָה וְאֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" – זהו הפסוק המסיים את פרשת ואתחנן, לאחר שמשנה רבינו חוזר בפרשה על עשרת הדברות, ואומר את פרשת "שמע ישראל... ואהבת". הסיכום בשתי מלים הוא "היום לעשותם" – ופירושו חז"ל: "היום לעשותם, ומחר לקבל שכרם".

"היום לעשותם", את כל מצוות התורה, כולל מצוות תלמוד תורה ששקולה כנגד כולן, כמו שנאמר בפרשת "שמע ישראל", "ודברת בס... ושננתם לבניך". לקיים מצוות וללמוד תורה גם כאשר איננו מרגישים את האור והמתיקות שיש בהם. המעשה הוא העיקר.

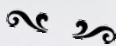
ומהו השכר העיקרי, "מחר לקבל שכרם"? זהו הגילוי של הממד הפנימי בתורה, גילוי שיבוא בזכות המעשה של היום. כך נאמר בשיר השירים "ישקני מנשיקות פיהו", ומפרש רש"י "על שם שנתן להם תורתו ודבר עמהם פנים אל פנים... ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר צפונותיה". הנשיקה הזו של גילוי סודות התורה היא השכר היקר מכל.

מכוון לקראת התכלית. זהו העומק של האמונה במלכות בית דוד.

לידת המשיח

המדרש הידוע אומר שהמשיח נולד ביום שנחרב בית המקדש, בתשעה באב. הרב המגיד ממעזריטש הסביר זאת באופן מופלא: ההלכה אומרת שכאשר האדם יוצא מביתו יש עליו מצוה לפקוד את אשתו לפני היציאה לדרך. כך גם ברגע החורבן, כאשר הקב"ה עומד לסלק את השראת השכינה ולאפשר את חורבן המקדש, הוא יוצא כביכול לדרך ארוכה של גלות, דווקא אז, ברגע האחרון, נעשה חיבור בין הקב"ה וישראל במדרגה גבוהה מאד (ולכן כתוב שבשעת החורבן היו הכרובים בקודש הקדשים דבוקים זה בזה). מהחיבור הזה נוצרה נשמת המשיח בתוך כנסת ישראל (הנמשלת לאשה). לזה רומז הפסוק בתהלים "וְאֵתָהּ זָנַחְתָּ וְיִתְמָאֵם הִתְעַבְרָתָּ עִם מְשִׁיחָךָ" – באותה שעה שבחיצוניות רואים רק כעס ועברה, התרחש בפנימיות העיבור של נשמת המשיח. בדרך כלל, העיבור-הריון לוקח תשעה חודשים, אבל כאן הכל התרחש כהרף עין – רגע אחד לפני החורבן התחיל העיבור, וברגע שאחרי החורבן נולד המשיח. מזל טוב!

ביום ראשון בשעה 18:30 תתקיים אי"ה התוועדות
ראש אדרש תמוז בבית משפחת מרנץ בכפר אב"ד
(רא' דבר מלכות 1)

ביום רביעי תפלת ערבית בשעה 20:15 בבית הרב
(רא' אדמו"ר הריו" 3 14 בכפר אב"ד) ולאחר מכן
שיעור. ביום אחישי תפלת שחרית בשעה 10:00 ולאחר
מכן שיעור עד מנחה
כונן מוסיקה!